

Rikoslain 4 luku 4 § - Hätävarjelu

Aloitettun tai välittömästi uhkaavan oikeudettoman hyökkäyksen torjumiseksi tarpeellinen puolustusteko on hätävarjeluna sallittu, jollei teko ilmeisesti ylitä sitä, mitä on pidettävä kokonaisuutena arvioiden puolustettavana, kun otetaan huomioon hyökkäyksen laatu ja voimakkuus, puolustautujan ja hyökkääjän henkilö sekä muut olosuhteet.

1.1.2004 voimaan tulleen uuden lain tuomat muutokset koskevat suojeltavia oikeushyviä, voimakeinojen määrää sekä aikarajoja.

Hätävarjelu on oikeuttamisperuste = teko ei ole oikeudenvastainen, teko on oikeusjärjestyksen hyväksymä ja mahdollisesti joissakin tilanteissa jopa sen suosittama.

”Aloitettun tai välittömästi uhkaavan”

Hätävarjelutilanteelle on asetettu aikarajat. Uhkaavalta vaikuttavassa tilanteessa ei ole oikeutta käyttää hätävarjelutoimia liian aikaisin, vaan hätävarjeluun aloittaminen edellyttää aina jo aloitettua tai välittömästi uhkaavaa hyökkäystä. Esim. uhkaaja käyttäytyy aggressiivisesti ja on valmistautumassa hyökkäämään kohottamalla käden lyöntivalmiuteen.

”oikeudettoman hyökkäyksen”

- entinen RL 3:6 ja 3:7 § vain yksilöä koskevien intressien ja oikeushyvien suojaamiseksi (henki, ruumiillinen koskemattomuus, vapaus, kotirauha ja omaisuus)
- Uuden lain myötä suojattavia oikeushyviä ei enää nimitä.

Hätävarjelulla saa suojata mitä hyvänsä oikeudellisesti merkittävää etua. Tässä tarpeellisena pidettävät rajaukset voidaan perustaa hyökkäyksen käsitteen tulkintaan ja sääntöjen edellyttämään puolustettavuusarviointiin. Täytyy kuitenkin muistaa suhteellisuusperiaatteet.

- akuutti tilanne
- täysi vastuuvapausperuste, oikeuttamisperuste
- keskeistä: rajojen määrittely edellyttää uhratun ja pelastetun edun välistä vertailua
- aikarajojen ylitys käsiteltäisiin hätävarjeluun liioitteluna

Jos puolustuksessa on ylitetty hätävarjeluun rajat (*hätävarjeluun liioittelu*), tekijä on kuitenkin rangaistusvastuusta vapaa, jos olosuhteet olivat sellaiset, ettei tekijältä kohtuudella olisi voinut vaatia muunlaista suhtautumista, kun otetaan huomioon hyökkäyksen vaarallisuus ja yllätyksellisyys sekä tilanne muutenkin.

- anteeksiantoperuste, sääntö on ehdoton eikä ole tuomioistuimen harkinnassa
- jos tekijältä olisi voinut vaatia muunlaista suhtautumista – tapahtuma voidaan ratkaista hätävarjeluun liioitteluna, tuomioistuin harkitsee

3 § Vastuusta vapauttavaa seikkaa koskeva erehdys

Jos tekoon ei liity jäljempänä 4–6 §:ssä tarkoitettua vastuuvapausperustetta, mutta tekotilanteeseen, sellaisena kuin tekijä sen perustellusti käsitti, olisi tällainen peruste liittynyt, häntä ei rangaista tahallisesta rikoksesta. Vastuu tuottamuksellisesta rikoksesta voi kuitenkin tulla kysymykseen tuottamuksen rangaistavuutta koskevien säännösten mukaan.

- luulon edellytykset tulee kyetä asiallisesti perustelemaan
- kohteena vastuuvapausperusteiden tosiasiallisten edellytysten käsillä olo
- poistaa vastuun tahallisesta rikoksesta
- voidaan tuomita kuitenkin tuottamuksellisesta rikoksesta
- tyyppitilanne; putatiivi hätävarjelutilanne
- henkilö erehtyy tosiasiallisesta tilanteesta, esim. luulee lelua aseeksi